

DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1\(41\)-70-79](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2025-1(41)-70-79)

УДК 346.542:338.245

JEL Classificaton: G38

Дмитро Станіславович Пілевич

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики
Державний податковий університет (Ірпінь, Україна)

E-mail: dmutrostan@gmail.com. ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9442-0262>

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ ЯК ЧИННИК ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті розглянуто теоретико-прикладні засади політики державної підтримки та державної допомоги сфері малого бізнесу в умовах воєнного стану. Досліджено деякі аспекти європейського досвіду реалізації державної політики у сфері допомоги малому бізнесу. Визначено основні цілі державної політики у сфері розвитку малого підприємництва. Виокремлено функціональний та інституційний підходи до визначення сутності державної допомоги малому бізнесу. Розглянуто основні форми державної допомоги, що використовуються в межах політики державної підтримки розвитку підприємництва. Визначено особливості політики державної підтримки малого бізнесу в умовах воєнного стану. Обґрунтовано використання кластерного підходу в державному управлінні розвитком підприємництва. Обґрунтовано важливість використання державно-приватного партнерства як ефективного інструменту взаємодії органів державної влади та підприємців. Акцентовано увагу на важливості трансформації процесів нормативно-правового регулювання процесів державної підтримки сфери малого бізнесу.

Ключові слова: державна допомога; державна підтримка; державна політика; державне регулювання; мале підприємництво.

Рис.: 2. Бібл.: 12.

Постановка проблеми. Державна допомога суб'єктам підприємницької діяльності має велике значення для розвитку національної економіки і розв'язання соціальних проблем. Основна її мета – полегшення доступу малих підприємств до фінансових ресурсів, отримання ними вигідних позицій на ринку товарів і послуг, що в подальшому сприятиме розширенню бізнесу, нарощування виробництва та створення нових робочих місць. Актуальність запропонованої тематики обумовлена важливою роллю, яку відіграє мале підприємництво як гнучка та динамічна форма ведення бізнесу в соціально-економічному розвитку країни, реалізації державної та регіональної економічної політики. Значний вплив стан та динаміка розвитку малого бізнесу здійснюють на вирішення проблем регіональної економіки, особливо в депресивних регіонах. Проте сучасні умови господарювання підприємств малого і середнього бізнесу визначаються недостатнім обсягом фінансових надходжень, що негативно позначається на фінансовій стійкості підприємств та їхньому подальшому розвитку. Відповідно метою системи державної підтримки малого підприємництва є формування сприятливих умов ведення бізнесу, підтримки окремих сфер національної економіки, вирішення проблем зайнятості населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державної підтримки малого бізнесу, політика державної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності привертають дедалі більшу увагу дослідників, оскільки ця сфера виступає невід'ємним елементом структури ринкової економіки та учасником ринкових процесів. Серед основних вітчизняних учених, що останні роки приділяли увагу розгляду питань політики державної підтримки, доцільно виділити Т. Буй [1], Л. Гевлич [2], І. Гобир [3], В. Збарського [4], О. Попело [5], О. Стещенко [6] та ін. Проте підтримка малого бізнесу в умовах воєнного стану стикається з великою кількістю проблем та перешкод, що потребує пошуку нових управлінських підходів та інструментів регулювання.

Мета статті полягає в дослідженні теоретико-прикладних аспектів політики державної підтримки суб'єктів малого підприємництва, видів державної допомоги та удосконаленні існуючих механізмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення збалансованої політики розвитку підприємництва здійснюється на основі виважених заходів комплексної підтримки малому бізнесу в напрямку інвестиційної, інформаційної, технологічної, нормативно-правової, фінансової, науково-технічної допомоги, а також налагодженні ділових комунікацій та коопераційних зв'язків. Під час економічної кризи мале підприємництво здатне підвищити економічну активність населення за умови ефективної політики державного регулювання. Проте на цей час розвиток малого бізнесу гальмується, оскільки підприємницький сектор у процесі свого функціонування стикається із великою кількістю загроз та ризиків, спричинених військовими діями, політичною та економічною нестабільністю, обмеженням доступом до фінансових ресурсів, втратою ринків збуту та комерційних зв'язків.

Нині в Україні використовується широкий спектр нормативно-правових актів, що регулюють порядок надання державної допомоги на розвиток малого підприємництва, а саме отримання відшкодувань із бюджету, долучення до кредитних програм і т. ін. Основним законом вважається Закон України «Про розвиток і державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. [7].

Дослідження європейського досвіду свідчить про тривалий процес становлення механізмів державної допомоги розвитку малого бізнесу. Так, починаючи із 1962 року в країнах ЄС політика державної підтримки зазнала двох кардинальних реформ, а законодавство у сфері державного регулювання підтримки малого бізнесу є доволі стабільним. Наприклад, державна допомога сфері малого бізнесу в Німеччині здійснюється на основі закону, прийнятого у 1955 році, який закріплює основні напрямки і види державної допомоги. На сьогодні залишаються чинними всі основні положення цього Закону, а за свою історію він зазнав лише невеликої кількості уточнень та доповнень. Законодавство Франції та Італії у сфері державної підтримки розвитку підприємництва повністю узгоджене з вимогами загальної економічної політики Європейського Союзу.

Формування конкурентоспроможного сектору малого підприємництва можливе лише за наявності системної політики, у реалізації якої провідне місце посідає держава. Умовно серед напрямів державної підтримки виокремлюються ті, що направлені на збільшення кількості підприємств малого бізнесу та досягнення позитивної динаміки зростання, а також дії органів державної влади, що здатні забезпечити функціонування малих підприємств з високою економічною ефективністю та позитивним внеском у розвиток національної економіки. Більшість дослідників цього питання схилиються до спільної думки, що державна підтримка малого бізнесу виступає системою способів, методів та інструментів, спрямованих на формування та забезпечення ефективного функціонування системи суб'єктів малого та середнього підприємництва [3-6].

Державна політика у сфері розвитку малого підприємництва виступає складовою державної економічної політики та спрямована на реалізацію таких цілей:

- розвиток сектору малого бізнесу як важливої складової конкурентоспроможної національної економіки;
- забезпечення сприятливих умов нарощування підприємницького потенціалу;
- створення можливостей для суб'єктів малого підприємництва у просуванні товарів і послуг та розвитку торговельної діяльності, у тому числі результатів інтелектуальної власності;
- зменшення рівня безробіття шляхом впровадження політики самозайнятості;
- збільшення надходжень до державного та місцевих бюджетів;
- збільшення частки продукції, виробленої суб'єктами малого підприємництва, в загальному обсязі валового внутрішнього продукту.

Дослідження чинної нормативно-правової бази державної підтримки розвитку підприємництва дозволяє визначити функціональний та інституційний підходи до визначення сутності державної допомоги (рис. 1).

Таким чином, держава виступає як інститут, а органи виконавчої влади реалізують низку функцій щодо впровадження політики державної підтримки.

Одночасне використання обох концептуальних підходів зумовлене наявністю системного підходу, що базується на комплексному дослідженні будь-якої системи та елементів, що формують її сутність. Системна організація державної допомоги суб'єктам підприємництва забезпечує стійкий розвиток підприємницької діяльності за різних умов та зовнішніх впливів. Системне поєднання інструментів державної політики впливає на всі складові функціонування бізнесу.

Рис. 1. Основні теоретичні підходи до визначення сутності державної допомоги малому підприємництву

Джерело: сформовано автором за [2-7].

Державна політика у сфері допомоги суб'єктам підприємницької діяльності передбачає такі форми державної допомоги:

- фінансову – надання підприємцям допомоги у вигляді фінансових ресурсів, зниження кредитних ставок і т. ін.;
- майнову – надання допомоги у вигляді об'єктів та майна, що перебуває в державній або комунальній власності (приміщення, земельні ділянки);
- інформаційну – налагодження ефективних комунікацій із суб'єктами бізнесу, використання інформаційних систем і технологій, надання консультаційних послуг щодо проблемних питань ведення бізнесу;
- інфраструктурну – надання можливості доступу до інфраструктурних об'єктів, формування на території регіону бізнес-інкубаторів, агенцій підтримки малого та середнього бізнесу, інноваційних центрів;
- організаційну – організація та проведення виставок, ярмарок заходів та інших представницьких заходів.

Незважаючи на розроблені заходи політики державної підтримки малого бізнесу, ця сфера економічної діяльності стикається з низкою проблем, викликаними особливостями сучасного стану вітчизняної економіки. Основними з них є такі:

- недостатнє ресурсне забезпечення малого підприємництва, обмеженість доступу до фінансових ресурсів;
- недоліки фіскальної політики та нормативно-правового регулювання;
- незбалансованість напрямів політики державної підтримки, відсутність можливості стратегічного планування підприємницької діяльності.

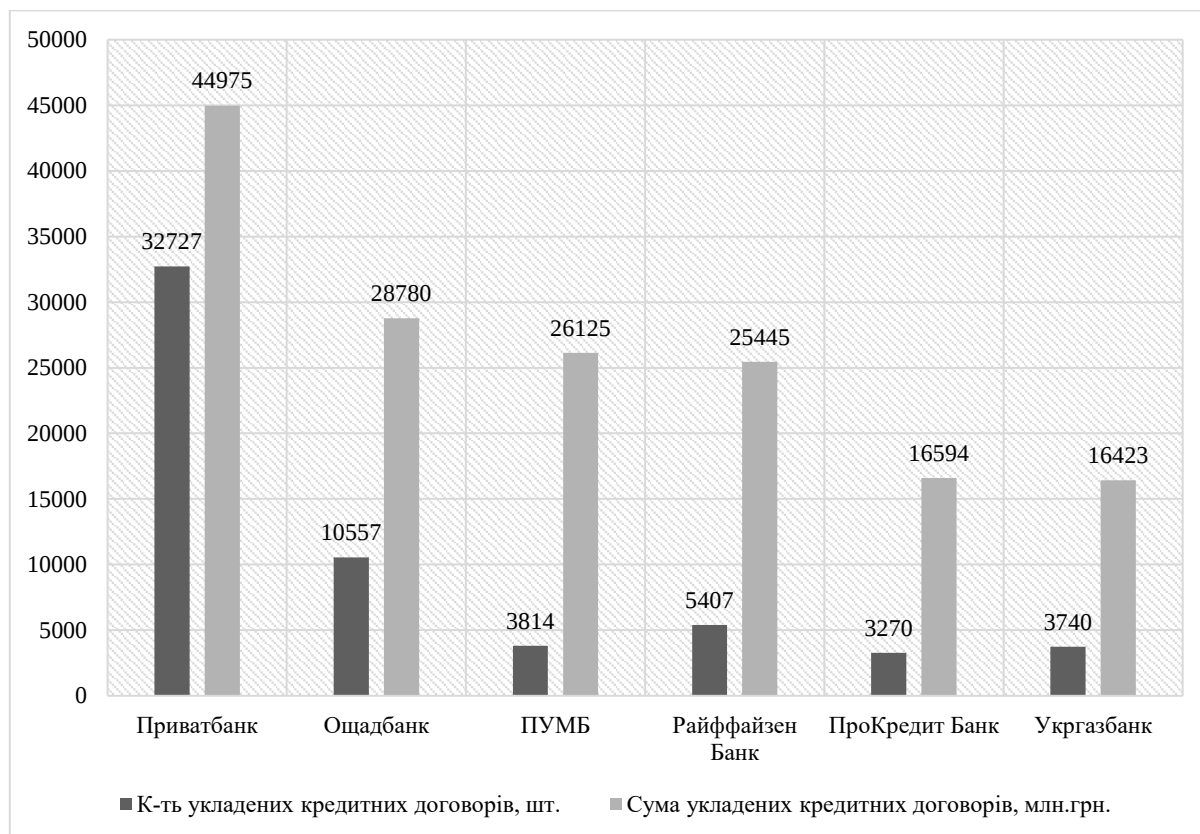
Складність державної підтримки розвитку малого підприємництва в умовах сьогодення зумовлена значними ризиками внаслідок військових дій та падінням рівня інвестиційної спроможності економіки. Проте, незважаючи на комплекс фінансово-економічних проблем, надзвичайно важливими є програми державної допомоги, які складають суттєвий мотиваційний потенціал підтримки підприємницького сектору. Так, з метою вирішення проблем зайнятості населення було запроваджено проєкт «єРобота», спрямований на виділення грантів підприємцям. Основними напрямками грантів є створення власного бізнесу, реалізація стартапів та навчання передусім у сфері ІТ. Також мікрогранти спрямовані на підтримку діяльності у сфері переробки сільськогосподарської продукції, розвитку садівництва та тепличного господарства [8].

Продовжує діяти програма доступних кредитів «5-7-9», яка була започаткована ще до початку широкомасштабної агресії. Максимальний розмір позики, що може бути запропонований суб'єктам малого бізнесу, становить 50 млн грн на термін від 3 до 5 років. За умови створення робочих місць працює програма знижок при ставках 7 або 9 %. Так, кожне нове робоче місце дає змогу отримати знижку відсоткової ставки 0,5 %. Ця програма надає можливість скористуватись пільговими кредитами під конкретний вид діяльності, до яких віднесено:

- проведення ремонтних робіт приміщень;
- придбання та модернізація основних фондів;
- відносини у сфері інтелектуальної власності, пов'язані з купівлею прав, патентів та ліцензій;
- рефінансування заборгованості [9].

На початок 2024 року в програмі доступного кредитування брали участь 45 вітчизняних банків, було укладено 71 013 договорів на загальну суму 229,5 млрд грн. Лише за 2022-2023 рр. було укладено 39 466 кредитних угод (рис. 2).

Паралельно із програмою доступних кредитів працює програма доступного лізингу 5-7-9 [10].

*Рис. 2. Державна програма «Доступні кредити» в цифрах
(дані на 01.01. 2024 р.)*

Джерело: [9].

Попри падіння рівня іноземного інвестування, значна підтримка сектору малого підприємництва надається Європейським банком реконструкції та розвитку на грантовій основі. Специфіка підтримки полягає у створенні можливостей для суб'єктів господарювання в отриманні консалтингових послуг. Сума гранту становить від 25 до 75 % вартості послуг з консалтингу, залучення експертів здійснюється банківською установою. Проте доступ до такої державної допомоги надається лише підприємствам, які мають відповідний за розміром штат найманих працівників. Програма підтримує як виробничу сферу (крім виробництва тютюну, алкогольних напоїв та продукції ВПК), так і сферу послуг, крім фінансових та послуг страхування. Перспективними вважаються проекти у сфері цифрових трансформацій та «зеленої» економіки [8].

Незважаючи на достатньо велику кількість державних програм і заохочувальних інструментів державної політики у сфері підтримки підприємництва, їхня результативність оцінюється дещо критично, зважаючи на військову агресію РФ та великі ризики ведення підприємницької діяльності. Наявна ситуація вимагає використання нових підходів до розвитку малого підприємництва в умовах функціонування окремого регіону або території. Ефективним у такому випадку є використання кластерних інструментів.

Кластерний підхід, що нами пропонується, передбачає такий процес: держава надає фінансову підтримку у вигляді субсидій, податкових пільг та інших інструментів не лише окремим підприємствам, а групам підприємств – кластерам. У подальшому це стимулює співпрацю між підприємствами-конкурентами, що є учасниками кластера, надає можливість інноваційному поштовху у виробничому процесі підприємств-учасників, підвищує можливість доступу до фінансових ресурсів та інфраструктурних об'єктів. Таким чином, кластерний підхід вирішує проблему недостатнього фінансування інвестиційних проєктів, оскільки залучає кошти для розвитку не окремого підприємства, а групи підприємств, що зменшує ризики для ведення підприємницької діяльності. Етапи застосування кластерного підходу передбачають сукупність таких дій:

- визначення пріоритетних галузей для кластеризації;
- дослідження проблем малих та середніх підприємств;
- визначення пріоритетних напрямів діяльності для кожного кластера на основі виявлених проблем та оцінки наявного потенціалу;
- розробка механізмів державної фінансової підтримки для кластера;
- оцінка ефективності інструментів державної фінансової підтримки для підприємств кластера.

Розгляд існуючих трактувань кластера дозволяє зробити висновок про територіально-географічну особливість їх формування, тому більшість кластерів поширена в межах окремого муніципалітету та розглядається в контексті впливу на розвиток економіки регіону. У результаті основними отримувачами економічної та соціальної вигоди від застосування кластерного підходу виступають органи регіональної влади.

У зв'язку з цим, доцільно виокремити такі характеристики кластерного підходу, як інструмента політики державної підтримки підприємницької діяльності:

- підвищення ефективності роботи учасників на базі кращих умов матеріально-технічного постачання, розвиток внутрішнього ринку праці;
- дифузія інновацій;
- підвищення економічної стійкості малого підприємництва;
- можливість спільного вирішення масштабних функціональних та виробничих завдань, а також скорочення трансакційних витрат [11].

У цьому контексті також слід відзначити, що ефективна державна підтримка залежить від здатності сформувати дієвий механізм взаємодії органів державної влади та підприємців. Державно-приватне партнерство може розглядатись як підґрунтя такого механізму, оскільки здатне забезпечити залучення та ефективне використання матеріальних, фінансових та науково-технічних ресурсів для розв'язання соціально-економічних проблем. Передусім ефективним напрямом реалізації партнерської взаємодії як інструменту державної підтримки розглядаються транспортна та соціальна інфраструктура,

комунальне господарство і будівництво. При цьому вирішуються такі важливі завдання регіональної економіки, як зростання рівня якості життя населення, підвищення ефективності управління комунальною власністю, залучення приватного капіталу до реалізації проєктів інфраструктурної розбудови, ефективне використання бюджетних коштів.

Для суб'єктів господарювання існує потреба в наданні юридичної допомоги щодо питань фінансування, оподаткування, ліцензування і т. ін., що актуалізується у випадках наявності суперечностей різних нормативно-правових документів. У такому випадку нами пропонується об'єднати різноманітні напрями державної підтримки малого бізнесу в єдину систему, що передбачає розробку програмних документів регіонального рівня. На відміну від існуючих короткострокових програмних документів, зазначена програма матиме стратегічний характер та передбачає одночасну реалізацію моніторингових заходів із можливістю подальшого коригування.

Висновки та пропозиції. Перспективи розвитку бізнесу в Україні безпосередньо залежать від потенціалу державного управління створити систему надійної підтримки підприємницької діяльності. Перспективним напрямом у цьому контексті є удосконалення нормативно-правового регулювання, що надасть можливість малому бізнесу ефективно конкурувати на внутрішньому ринку. Найбільшу складність у цьому має удосконалення податкового регулювання та впровадження сучасних інструментів страхування в умовах високого ризику ведення господарської діяльності, що є важливою та одночасно складною задачею в умовах військової агресії з боку рф. Також, враховуючи закордонний досвід державної підтримки малого бізнесу, доцільно звернути увагу на питання правового регулювання створення та функціонування громадських об'єднань підприємців та мережевих структур бізнесу. Ці аспекти потребують досконалої інституалізації, що є особливо актуальним в умовах повоєнного відновлення України. Отже, від зацікавленості держави та цілеспрямованої підтримки з боку уповноважених державних структур залежить успішність розвитку сфери малого бізнесу.

Список використаних джерел

1. Буй Т.Г. Податкове стимулювання розвитку малого підприємництва в Україні [Електронний ресурс] / Т. Г. Буй, О. К. Прімерова // Ефективна економіка. – 2018. – № 9. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf.
2. Гевлич Л. Л. Державна підтримка вітчизняного малого бізнесу: стан та перспективи / Л. Л. Гевлич, І. Г. Гевлич // Економіка і суспільство. – 2017. – № 11. – С. 66-71.
3. Гобир І. Б. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні в кризових умовах / І. Б. Гобир, М. І. Мельник // Агросвіт. – 2015. – № 10. – С. 65–69.
4. Збарський В. К. Мале підприємництво – ефективна форма господарювання / В. К. Збарський, А. Д. Остапчук // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. – 2017. – Вип. 1(2). – С. 203-209.
5. Попело О. В. Мале підприємництво як джерело економічного розвитку у високорозвинених країнах / О. В. Попело // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2014. – № 3(75). – С. 122-134.

6. Стещенко О. О. Державне регулювання розвитку малого бізнесу в сучасних умовах / О. О. Стещенко // Приазовський економічний вісник: Класичний приватний університет. – 2018. – Вип. 3(08). – С. 82–88.
7. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 22 березня 2012 р. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.
8. Підтримка бізнесу в умовах війни [Електронний ресурс]. – 2022. – Режим доступу : <https://business.diia.gov.ua/wartime>.
9. Програма «Доступні кредити 5-7-9%» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bdf.gov.ua/dostupni-kredit-5-7-9_.
10. Програма «Доступний фінансовий лізинг 5-7-9%» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bdf.gov.ua/uk/programa-dostupnyi-finansovyi-lizyng-5-7-9>.
11. Гранти для розвитку малого бізнесу: підбірка актуальних програм у 2024 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forbes.ua/business/granti-dlya-rozvitku-biznesu-pidbirka-aktualnikh-program-v-2024-rotsi-15032024-19873>.
12. Косач І. А. Функціонування кластерів в умовах сучасних економічних відносин / І. А. Косач // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – № 1. – С. 125–128.

References

1. Buj, T.G., Primjerova, O.K. (2018). Podatkove stymuljuvannja rozvytku malogo pidpryemnytstva v Ukraïni [Tax incentives for the development of small businesses in Ukraine]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, (9). http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/9_2018/45.pdf.
2. Hevlych, L.L., & Hevlych, I.H. (2017). Derzhavna pidtrymka vitchyznianoho maloho biznesu: stan ta perspektyvy [State support of domestic small business: status and prospects]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and Society*, (11), 66-71.
3. Hobyr, I.B., & Melnyk, M.I. (2015). Derzhavna pidtrymka rozvytku maloho pidpryemnytstva v Ukraini v kryzovykh umovakh [State support for the development of small business in Ukraine in crisis conditions]. *Ahrosvit – Agrosvit*, (10), 65–69.
4. Zbarskyi, V.K., & Ostapchuk, A.D. (2017). Male pidpryemnytstvo – efektyvna forma hospo-dariuvannia [Small business - an effective form of management]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Seriya: Ekonomika – Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series: Economics*, 1(2), 203-209.
5. Popelo, O.V. (2014). Male pidpryemnytstvo yak dzherelo ekonomichnoho rozvytku u vysokorozvynenykh krainakh [Small business as a source of economic development in highly developed countries]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu – Bulletin of the Chernihiv State Technological University*, (3(75)), 122-134.
6. Steshenko, O.O. (2018). Derzhavne rehuliuвання розвитку малого бізнесу в сучасних умовах [State regulation of small business development in modern conditions]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk: Klashchnyi pryvatnyi universytet – Azov Economic Bulletin: Classical Private University*, 3(08), 82–88.
7. Pro rozvytok ta derzhavnu pidtrymku maloho i serednoho pidpryemnytstva v Ukraini [On the development and state support of small and medium enterprises in Ukraine], Law of Ukraine (on March 22, 2012). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.
8. Pidtrymka biznesu v umovah viiny [Business support in times of war]. (2022). <https://business.diia.gov.ua/wartime>.
9. Prohrama «Dostupni kredyty 5-7-9%» [Program «Available loans 5-7-9%»]. (n.d.). https://bdf.gov.ua/dostupni-kredit-5-7-9_.
10. Prohrama «Dostupnyi finansovyi lizynh 5-7-9%» [Program «Affordable financial leasing 5-7-9%»]. <https://bdf.gov.ua/uk/programa-dostupnyi-finansovyi-lizyng-5-7-9>.

11. Hranty dlia rozvytku maloho biznesu: pidbirka aktualnykh proham u 2024 r. [Grants for small business development: a selection of relevant programs in 2024]. <https://forbes.ua/business/granti-dlya-rozvitku-biznesu-pidbirka-aktualnikh-program-v-2024-rotsi-15032024-19873>.

12. Kosach, I.A. (2010). Funkcionuvannja klasteriv v umovakh suchasnykh ekonomichnykh vidnosyn [Functioning of clusters in modern economic relations]. *Formuvannja rynkovykh vidnosyn v Ukraini – Formation of market relations in Ukraine*, 1, 125-128.

Отримано 13.01.2025

UDC 346.542:338.245

Dmytro Pilevych

Phd in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economic Policy, Marketing and Business Analytics
State Tax University (Irpın, Ukraine)

E-mail: dmutrostan@gmail.com. **ORCID:** <https://orcid.org/0000-0002-9442-0262>

STATE AID TO ECONOMIC ENTITIES AS A FACTOR OF STATE ECONOMIC POLICY IN WAR CONDITIONS

The article examines the theoretical and applied principles of state support and state aid to small business in martial law. The purpose of the article is to study the theoretical and applied aspects of the policy of state support for small business entities, types of state aid and improvement of existing mechanisms. The relevance of the proposed topic is due to the important role played by small business as a flexible and dynamic form of doing business in the socio-economic development of the country, the implementation of state and regional economic policy. Some aspects of the European experience in implementing state policy in the field of assistance to small business have been studied. The main goals of state policy in the field of small business development have been determined. Functional and institutional approaches to determining the essence of state aid to small business have been distinguished. The simultaneous use of both conceptual approaches is due to the presence of a systemic approach based on a comprehensive study of any system and the elements that form its essence. The main forms of state aid used within the framework of the policy of state support for the development of entrepreneurship have been considered. The features of the policy of state support for small businesses under martial law have been determined. The use of a cluster approach in state management of entrepreneurship development has been justified. The cluster approach solves the problem of insufficient financing of investment projects, since it attracts funds for the development of not a single enterprise, but a group of enterprises, which reduces the risks for conducting entrepreneurial activity. The stages of applying the cluster approach involve a set of the following actions: determining priority industries for clustering; studying the problems of small and medium-sized enterprises; determining priority areas of activity for each cluster based on the identified problems and assessing the existing potential; developing mechanisms for state financial support for the cluster; assessing the effectiveness of state financial support instruments for cluster enterprises. The importance of using public-private partnership as an effective tool for interaction between state authorities and entrepreneurs has been justified. Attention is focused on the importance of transforming the processes of regulatory and legal regulation of state support processes in the small business sector.

Keywords: state aid; state support; state policy; state regulation; small business.

Fig.: 2. **References:** 12.